

NGHỆ THUẬT LÃNH ĐẠO MỘT QUỐC GIA

Nguyễn Quốc Khải

Vào ngày 7-2-2014 vừa qua, TNS Mark Warner (Dân Chủ, Virginia) đã họp mặt thân mật với khoảng 100 người Mỹ gốc Á châu tại Centreville, một thành phố nhỏ thuộc miền Bắc Virginia do Hội Đồng Người Mỹ gốc Đại Hàn tổ chức (Council of Korean Americans). Sau phần nói chuyện về những vấn đề quốc nội bao gồm việc làm, phát triển kinh doanh, giáo dục, y tế (Obamacare), và nợ quốc gia, TNS Warner mời mọi người tham dự phần hỏi đáp. Để giúp phá vỡ bầu không khí yên lặng và lạnh lẽo vào một ngày giữa mùa đông ở ngoại ô thủ đô liên bang, tôi đã nêu lên một câu hỏi đầu tiên: Đa số dân Hoa Kỳ chúng tôi không thích tình trạng bế tắc tại Washington, làm thế nào để chấm dứt tình trạng này?

TNS Mark Warner đưa ra ba đề nghị mà ông cho rằng cụ thể:

(1) Các dân biểu và nghị sĩ tiếp xúc và tìm hiểu với những người khác đảng. Trong năm năm vừa qua, ông đã cùng TNS Lamar Alexander (Cộng Hòa, Tennessee) tổ chức nhiều bữa cơm mỗi lần có 20 nghị sĩ tham dự.

(2) Các dân biểu và nghị sĩ làm việc chung với các người khác đảng. Đối với những dự luật lớn, TNS Mark Warner đều mời một thượng nghị sĩ Cộng Hòa cùng đỡ đầu. Thí dụ TNS Warner đã cùng làm việc với TNS Saxby Chambliss (Cộng Hòa, Georgia) về một dự luật giảm ngân sách thiếu hụt, với TNS Rob Portman (Cộng Hòa, Ohio) về một dự luật liên quan đến nhà ở, và với TNS Roy Blunt (Cộng Hòa, Missouri) về một dự luật liên hệ đến cơ sở hạ tầng.

(3) Cử tri có thể làm được hai việc. Thứ nhất là không bỏ phiếu cho ứng cử viên nào có lập trường cực đoan. Những người cực đoan thường hay tuyên bố những câu như không bao giờ tăng thuế, không bao giờ đụng tới an sinh xã hội, hay không bao giờ thay đổi Medicare. Thứ hai là cử tri ủng hộ những người khác đảng nếu thấy họ làm việc đúng.

TNS Mark Warner nhân dịp này thông báo rằng ông vừa được cựu TNS John Warner (Cộng Hòa, Virginia), từng phục vụ ở Thượng Viện trong 30 năm liên tục từ 1979 đến 2009, ủng hộ trong cuộc bầu cử vào cuối năm nay. Mặc dù TNS Mark Warner đã từng ra tranh cử để dành chiếc ghế của TNS John Warner vào năm 1996 với khẩu hiệu “Mark, not John” nhưng Mark thất bại.

Tình trạng bế tắc tại Washington đi đến chỗ tột đỉnh khiến cho Chính Phủ Liên Bang Hoa Kỳ phải đóng cửa trong 16 ngày vào năm vừa qua. Cựu TNS Olympia Snowe (Cộng Hòa, Maine) nhận xét rằng thay vì hoạch định chánh sách, Quốc Hội dùng lá phiếu bắt lỗi nhau để dành ảnh hưởng chính trị. Thay vì làm luật tất cả chỉ là tu chính những thông điệp để dành những thắng lợi trong cuộc bầu cử tới. Hậu quả là Quốc Hội liên tiếp tạo ra những cuộc khủng hoảng tự làm tổn thương chính mình. Bà Snowe tin rằng vẫn còn có hi vọng: Sau cùng chúng ta sẽ có một chánh quyền mà chúng ta đòi hỏi. Vai trò của một công bộc là giải quyết vấn đề và thực sự cải thiện đời sống của công dân. Điều cần thiết bây giờ là một đối lực để chống lại chủ nghĩa cực đoan, một sự công nhận được công chúng ủng hộ mạnh mẽ rằng thỏa hiệp là sức mạnh, hòa giải là can đảm, và xây dựng sự đồng thuận là vinh dự.

Sau khi làm dân biểu tại Hạ Viện Hoa Kỳ trong thời gian 1979-1994 và trở thành thượng nghị sĩ trong thời gian 1995-2003, Bà Snowe vào năm 2012 đã làm một quyết định khó khăn là không ra tranh cử nữa. Theo bà Snowe, luôn luôn có sự chia rẽ chính trị sâu sa trong chánh quyền, nhưng quyền lợi của đất nước ở trên hết đã kết hợp các phe phái lại. Nay sự phân hóa chính trị quá trầm trọng sẽ không giảm bớt trong ngắn hạn. Do đó, bà muốn ra khỏi chánh quyền để tranh đấu cho sự hợp tác giữa hai đảng. 1/

Những cuộc tranh chấp về chi tiêu không phải là điều bất thường. Trong quá

khứ Quốc Hội Hoa Kỳ đã từng không phê chuẩn ngân sách đúng thời hạn. Nhưng lần tranh chấp vào năm 2013 có một điều bất thường là các dân biểu Cộng Hòa không chống ngân sách mà chống chương trình cải tổ y tế của Tổng Thống Obama. Lúc đầu, khối dân biểu Cộng Hòa này đòi hủy bỏ toàn bộ ngân sách dành cho Obamacare. Khi thời hạn của cuộc thương thuyết về ngân sách gần kề, khối dân biểu Cộng Hòa thay đổi chiến thuật, chỉ còn đòi triển hạn thời gian mua bảo hiểm y tế theo Obamacare một năm. 2/

Nhóm cực đoan thuộc Đảng Trà (Tea Party) trong Đảng Cộng Hòa chỉ chiếm 10% tổng số thành viên của Quốc Hội Hoa Kỳ và 20% công luận. Họ bị những đảng viên Cộng Hòa ôn hòa gọi là Taliban. Một cuộc điều nghiên của Quinnipac University cho thấy rằng 72% dân Mỹ chống lại việc dùng chiến thuật đóng cửa chính quyền để ngăn cản việc thi hành Obamacare. Mặc dù đa số dân Mỹ không đồng ý về Luật Cải Tổ Y Tế. 3/

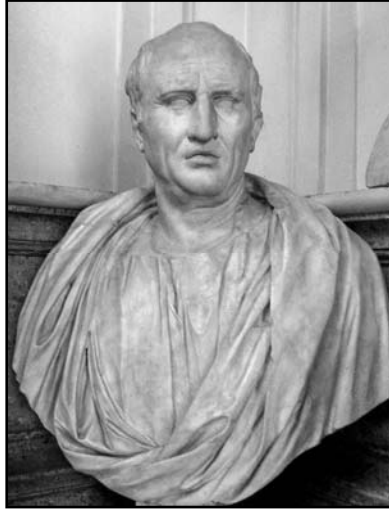
Vấn đề nghiêm trọng ở chỗ là việc đóng cửa chánh quyền chỉ là triệu chứng bên ngoài của một tình trạng nghiêm trọng hơn như cựu TNS Olympia Snowe đã nói ở trên. Đó là sự phân hóa giữa các nhà lập pháp đã làm cho tiến trình soạn thảo về phê chuẩn luật bị tê liệt. Tạp chí Anh The Economist đăng một bài tham luận với tựa đề phản ảnh đúng thực trạng của nước Mỹ vào năm 2013: “America’s Government Shutdown: No Way to Run a Country.” (Chính quyền của nước Mỹ Đóng Cửa: Không Có Cách Nào Để Điều Hành Một Quốc Gia.”

Hơn 2,000 năm trước đây ở phương Tây cũng đã có một nhà hiền triết và cũng là một chánh khách lỗi lạc cũng ưu tư về việc vận hành của một quốc gia. Vào thời đó La Mã đã là một nước văn minh và đã thiết lập được một chế độ Cộng Hòa. Chánh khách La Mã đó là Marcus Tullius Cicero. Ông đã đưa ra một số nguyên tắc về lãnh đạo quốc gia, cân bằng về quyền lực, bạn và thù, thuyết phục và thỏa hiệp.

Trong suốt cuộc đời, Ông Marcus Tullius Cicero đã chứng kiến những năm huy hoàng của nước La Mã dưới chế độ Cộng Hòa. Ông cũng đã nhìn thấy nước La Mã bành trướng để trở thành một đế quốc rộng lớn trải rộng qua Địa Trung Hải xuống tận Bắc Phi và Trung Đông. Ông trông thấy tận mắt sự sụp đổ của chế độ Cộng Hòa để nhường chỗ cho những chế độ độc tài tham nhũng, lạm dụng, áp bức, tiêu diệt các đối lập chính trị, ở trong nước cũng như tại hải ngoại. Binh sĩ trung thành với tướng lãnh thay vì đối với đất nước. Những phe cánh chính trị chống đối lẫn nhau, không ai nghe ai, kinh tế tri tri, và nạn thất nghiệp là một đe dọa cho sự ổn định. Một khi dành được quyền hành những kẻ độc tài không dễ nhả ra.

Cha mẹ của Marcus Tullius Cicero đã tạo điều kiện cho ông và người em trai được có một nền giáo dục tốt đẹp. Sau khi phục vụ trong quân đội một thời gian ngắn, Ông Cicero học luật và trở thành luật sư.

Sau khi hành nghề luật sư một thời gian ông qua học tại Hy Lạp và Rhodes (một hòn đảo ở Địa Trung Hải thuộc Hy Lạp). Khi trở về nước, ông dần dần thăng tiến và giữ chức vụ quan tòa cao nhất của nước Cộng Hòa La Mã Cổ (ancient Roman Republic). Trong thời gian này ông được mời nhưng từ chối hợp tác với liên minh chính trị bộ ba Pompey, Crassus và Julius Caesar điều hành La Mã ở hậu trường, trái với hiến pháp. 4/

Marcus Tullius Cicero không phải là một chính trị gia (politician) mà là một chánh khách (stateman) đại tài của La Mã, một loại người hiếm hoi trong xã hội xưa và lại càng hiếm hoi trong xã hội văn minh ngày nay. Cicero là một người bảo thủ ôn hòa. Ông viết rất nhiều về vấn đề làm thế nào để điều hành một quốc gia. Tư tưởng của ông vượt qua giới hạn của thời gian lẫn không gian, vẫn còn giá trị đến bây giờ. Việc sử dụng và lạm dụng quyền hành thay đổi rất ít trong 2,000 năm vừa qua. Ông chủ trương làm việc với các đảng phái để phục vụ quyền lợi của đất nước và dân tộc. 5/

Marcus Tullius Cicero đưa ra một số nguyên tắc để điều hành đất nước hơn 2,000 năm trước. Nay vẫn còn áp dụng được không những cho một nước tiên tiến và dân chủ như Hoa Kỳ mà còn cho cả một nước độc tài, thối nát và chậm tiến như CSVN.

1. Luật Tự Nhiên (natural law)

Luật Tự nhiên bảo đảm tự do cho mọi người và giới hạn cách điều hành của chính quyền. Vũ trụ tuân lệnh của Thượng Đế cũng như biển cả và đất tuân lệnh của vũ trụ. Do đó nhân loại phải tuân theo luật tối thượng này. Nó áp dụng cho mọi người ở tất cả mọi nơi và mọi thời gian. Quy luật của chánh quyền là phải phù hợp với công lý và luật tự nhiên căn bản.

2. Cân Bằng Về Quyền Lực (balance of power)

Đối với Cicero, một chánh quyền tốt nhất là một chánh quyền bao gồm những tính chất tốt đẹp nhất của chế độ quân chủ (monarchy), chế độ quý tộc (aristocracy), và chế độ dân chủ (democracy), giống như trường hợp của nước Cộng Hòa La Mã. Khi chánh quyền chỉ theo một trong ba chế độ này để cai trị, nó thường thoái hóa thành một chánh quyền suy đồi – vua trở thành bạo chúa, chế độ quý tộc trở thành một thứ chánh quyền mà quyền hành tập trung vào một thiểu số phe phái, và chế độ dân chủ biến thành một chế độ hỗn loạn vô chánh phủ. Một chánh quyền hợp lý phải được xây dựng trên nền tảng kiểm chế và cân bằng (checks and balances). Chúng ta phải coi chừng những lãnh tụ đòi ngưng thi hành hiến pháp vì lý do an ninh hoặc muốn thi hành một điều gì nhanh chóng.

3. Lãnh đạo (leadership)

Những nhà lãnh đạo phải có cá tính đặc biệt và liêm chính. Những người muốn cầm quyền một nước phải thật can đảm, tài năng, và quyết tâm. Những người lãnh đạo thật sự luôn luôn đặt quyền lợi của quốc gia lên trên quyền lợi cá nhân và phe phái.

4. Bạn và thù (friends and enemies)

Cicero nhiều bạn nhưng cũng lắm kẻ

thù khi ông chèo lên cái thang chính trị. Những người lãnh đạo sẽ thất bại nếu như thiếu tôn trọng bạn và đồng minh. Không bao giờ được sao lãng những người ủng hộ mình và quan trọng hơn nữa là luôn luôn phải biết chắc chắn kẻ thù đang làm gì. Đừng sợ sệt phải dang tay với tới người chống đối mình. Kiêu căng và cứng đầu là những xa xỉ phẩm mà chúng ta có thể có.

5. Thuyết phục (persuasion)

Trong thời đại xa xưa chưa có thông tin điện tử, chưa có máy đánh chữ và máy in, chưa có phương tiện truyền thông đại chúng, khả năng nói và thuyết phục được những đám đông nhỏ hay lớn rất cần thiết. Nhưng đối với Cicero, một nhà hùng biện không phải chỉ là một người đọc diễn văn hùng hồn mà còn là một chánh khách có khả năng diễn tả được sức mạnh của một ý tưởng cho công chúng dựa trên kiến thức và khôn ngoan. Một nhà hùng biện thật sự có thể thuyết phục những người nghe đồng ý với mình không phải vì nghệ thuật biết dùng lời nói, mặc dù quan trọng, nhưng là vì họ hiểu biết những điều gì họ nói và quan tâm sâu sa đến đất nước. Những người điều hành một nước phải là những người tài giỏi, thông minh và lanh lợi nhất nước. Nếu những nhà lãnh đạo không có kiến thức đầy đủ về những điều mình nói, bài diễn văn của mình sẽ chỉ gồm những từ ngữ rỗng tuếch và hành động của họ sẽ sai lầm một cách nguy hiểm.

6. Thỏa hiệp (compromise)

Đối với Cicero, chính trị là một nghệ thuật của điều có thể làm được, không phải là trận địa của những gì tuyệt đối. 6/ Ông kiên quyết tin vào những giá trị truyền thống và uy thế tối cao của pháp luật. Nhưng ông cũng biết rằng để có thể làm được việc,

những phe phái khác nhau trong một quốc gia phải sẵn sàng làm việc với nhau. Một chính trị gia thỉnh thoảng phải dẹp sự kiêu hãnh của mình để làm một việc tốt.

Cicero nói rằng trong chính trị, hoàn cảnh luôn luôn biến đổi, nếu giữ một lập trường bất di bất dịch là thiếu trách nhiệm. Có những lúc cần phải giữ lập trường, nhưng kiên quyết từ chối nhượng bộ là một dấu hiệu của yếu đuối, không phải sức mạnh.

7. Tiền và quyền lực (money and power)

Mọi quốc gia đều cần lợi tức để hoạt động. Nhưng Cicero tuyên bố rằng mục đích chính của một chính quyền là bảo đảm cho tất cả mọi cá nhân được giữ những gì thuộc về họ và không phân phối lại của cải. Mặt khác, ông lên án việc tập trung của cải vào tay của một số ít người. Ông khẳng định rằng một quốc gia có bổn phận cung cấp dịch vụ căn bản và an ninh cho công dân.

Thuế là một thứ phiền hà nhưng rất cần thiết để tài trợ một đội quân lớn. Những chính trị gia phải cố gắng tránh đánh thuế tài sản như tô tiền của chúng ta đã làm vì ngân quỹ quốc gia trống rỗng và chiến tranh liên miên. Nếu tuyệt đối cần thiết phải đánh thuế, tạo thêm gánh nặng cho người dân, những người lãnh đạo chính quyền phải làm cho mọi người hiểu rằng sự an toàn của họ tùy thuộc vào việc thực hiện thứ thuế này.

Cicero không phản đối việc giảm thuế cho người nghèo, nhưng ông báo động về trường hợp các chính trị gia đi quá xa và lên án bản chất tham lam của những người phục vụ trong chính quyền để chỉ phục vụ chính họ. Ông nói thêm rằng trong khi bảo vệ quyền của những cá nhân, chúng ta phải đoan chắc rằng những gì chúng ta đang làm

cũng sẽ đem lại ích lợi hoặc ít nhất không làm hại cho đất nước.

8. Di dân (immigration)

Cicero tin rằng một quốc gia đón mời người ngoài hội nhập thành công dân sẽ trở thành mạnh mẽ hơn. Những công dân mới mang đến năng lực mới và sáng kiến mới. Đế quốc La Mã đã ban quyền công dân cho những người đồng minh tài ba và can đảm nhất và cho những người bạn đã bảo vệ sự an toàn cho La Mã. Những cộng đồng ở Phi Châu, Sicily, Sardinia, và nhiều tỉnh khác đóng thuế cho La Mã cũng được cấp quyền công dân.

9. Chiến tranh (war)

Phát động một cuộc chiến tranh để gìn giữ đất nước, yểm trợ đồng minh, hay bảo vệ danh dự được chấp nhận hoàn toàn. Cicero đồng ý với triết lý này. Nhưng ông cũng nói thêm rằng có những cuộc chiến tranh không thể bào chữa được thí dụ như chiến tranh vì sự tham lam.

10. Tham nhũng (corruption)

Vào cuối thời của Đế Quốc La Mã, tình trạng lạm quyền và tham nhũng lan tràn nhiều nơi. Đối với một người chân thật như Cicero, tham nhũng là một bệnh ung thư phá hoại ngay trung tâm của quốc gia. Hơn 2,000 năm trước, quả thật La Mã là một đế quốc văn minh. Họ đã có tòa án độc lập, đã có công tố viện, đã có bồi thẩm đoàn, đã có luật sư.

Đóng vai trò một ủy viên công tố, Cicero đã lên án Gaius Verres, cựu thống đốc của đảo Sicily, về tội tham nhũng khủng khiếp, ăn chơi xa đọa và bê trễ trách nhiệm. Ông còn cảnh cáo bồi thẩm đoàn nếu không kết án can phạm. Ông đe dọa sẽ buộc tội những kẻ toan tính hối lộ bồi thẩm viên và những kẻ nhận hối lộ.

11. Chế độ chuyên chế (tyranny)

Cicero sống vào giai đoạn những tự do và chế độ Cộng Hòa La Mã đã biến mất. Dân quyền và các đại diện do dân bầu lên đã được thay thế bằng những người dùng binh lực để đoạt lấy quyền hành và làm giàu cho chính họ. Đối với Cicero, chính quyền nằm trong tay một lãnh tụ, kể cả một người có khả năng như Julius Caesar, sẽ đưa đến đại họa, vì quyền hành tuyệt đối sẽ làm hư hỏng ngay cả người tài ba nhất. Cicero chống lại mọi hình thức chuyên chế dù là một người, một nhóm người, hay một tập đoàn vô kỷ luật.

Cách hay nhất để cho một người có thể tạo ra và duy trì quyền hành đối với những người khác là bằng sự mến chuộng chân thật. Cách cai trị tồi tệ nhất là bằng sự sợ hãi. Học giả Ennius đã nói “Người ta căm thù người mà họ sợ - và đối với người họ sợ, họ muốn thấy kẻ đó chết.”

Cicero nhận định rằng không có một quyền lực nào có thể chống lại sự căm thù của cả một dân tộc. Julius Caesar cai trị bằng binh lực, bị một nhóm nghị sĩ ám sát chết lúc 55 tuổi. 7/ Đó là một cái giá một kẻ độc tài tàn bạo phải trả.

Kết luận

Những nguyên tắc lãnh đạo một quốc gia mà Ông Cicero nêu lên ở trên rất quen thuộc với mọi người ở thế kỷ 21 này. Nhưng một điều chúng ta mới học được là Ông Cicero đã đề cập đến những nguyên tắc này trên 2,000 về trước. Chúng vẫn có thể áp dụng được cho tới bây giờ để điều hành một quốc gia. Đó là những nguyên tắc có một giá trị vĩnh cửu bao gồm tự do, dân chủ, quyền lợi tối thượng của quốc gia, trong sạch trong chánh quyền, cân bằng

quyền lực, khả năng lãnh đạo, thỏa hiệp, và công bằng xã hội.

Nếu hai đảng Dân Chủ và Cộng Hòa tại Hoa Kỳ tuân thủ theo những nguyên tắc lãnh đạo quốc gia thì đã không xảy ra việc chánh phủ phải đóng cửa trên hai tuần lễ trong năm vừa qua. Nếu CSVN cũng theo những nguyên tắc này thì Việt Nam đã trở thành một nước tự do và thịnh vượng từ lâu và những nhà lãnh đạo Việt Nam đã được dân chúng kính trọng và ghi ơn. Sự thực trái ngược. Họ đang bị dân nguyện rửa.

Cái gì đã ngăn cản những nhà lãnh đạo Hoa Kỳ và Việt Nam thi hành những nguyên tắc lãnh đạo quốc gia kể trên? Một số có tư tưởng cực đoan, một số mù quáng, và đa số đặt quyền đảng phái và cá nhân của mình lên trên quyền lợi của đất nước.

Dân chúng Hoa Kỳ đã bộc lộ sự tức giận đối với tình trạng bế tắc ở Washington. Trong một chế độ tự do dân chủ, các nhà lãnh đạo Hoa Kỳ đã lắng nghe cử tri của họ và đã hiểu rõ đòi hỏi của dân chúng. Hệ thống tam quyền phân lập và sức mạnh của quân chúng sẽ giúp Hoa Kỳ vượt qua mọi khó khăn. Do đó, nhiều sự thay đổi về nhân sự và phương cách làm việc trong chánh quyền sẽ xảy ra trong năm nay và hai năm tới qua cuộc bầu cử giữa và cuối nhiệm kỳ tổng thống. Sự nghiệp chính trị của Rafael Edward “Ted” Cruz, một thượng nghị sĩ Cộng Hòa mới được bầu lên vào 2013, thủ phạm ồn ào chính trong vụ đóng cửa chánh quyền, sẽ đi xuống thê thảm. Tôi tin rằng tình trạng tê liệt trong chính quyền sẽ được cải thiện một cách ôn hòa.

Tình trạng Việt Nam sẽ tiếp tục bi đát. Với quyền lực tuyệt đối nằm trong tay Bộ Chính Trị gồm 16 thành viên, CSVN coi thường dân, bất chấp nguyện vọng của dân.

Nhưng như chánh khách đại tài Cicero đã khẳng định từ 2,000 năm về trước, không một bạo quyền nào có thể chống lại được sức ép do sự căm thù của dân của cả một nước, CSVN sẽ sụp đổ do sức mạnh của 90 triệu người dân Việt Nam. Sự ngoan cố của CSVN nếu tiếp tục sẽ rất có thể đưa đến một cuộc cách mạng đổ máu.

Chú thích:

1. Olympia Snowe, “This is no way to run a country,” Los Angeles Times, October 8, 2013.

2. The Economist, “America’s government shutdown: no way to run a country,” October 5, 2013.

3. Peter Foster, “American shutdown: no way to run a country,” The Telegraph, October 1, 2013.

4. Wikipedia, “Marcus Tullius Cicero,” undated document on the Internet.

5. Philip Freeman, “How to run a country – an ancient guide for modern leaders,” Princeton University Press, 2013.

6. Politics is the art of the possible, not a battleground of absolutes.

7. Wikipedia, “Julius Caesar,” undated document on the Internet

NGUYỄN QUỐC KHẢI

15-02-2014

BÁC SĨ NGUYỄN THỊ KIM DUNG

Board-Certified Internal Medicine

Nguyên Bác Sĩ nội trú Trung Tâm Bệnh Nhiệt Đới (Bệnh Viện Chợ Quán cũ)

Tốt nghiệp hậu Đại Học Nội Khoa tại New York

Bác sĩ điều trị tại Bệnh Viện Alexandria, Virginia

CHUYÊN KHOA NỘI THƯƠNG VÀ Y KHOA TỔNG QUÁT

5130 Duke Street, Suite 8, Alexandria, VA 22304

Tel: 703-823-2849 - Fax: 703-823-2847

GIỜ LÀM VIỆC

Thứ hai – Thứ sáu: 9:00AM – 6:00PM

Thứ bảy: 10:00AM – 2:00PM, Chủ nhật: Theo hẹn

YÊU

Hồng Thủy

Hằng giật mình tỉnh giấc, sau khi quá mệt mỏi nàng đã thiếp đi khi ngồi trên ghế salon ở phòng khách nghĩ ngợi lan man. Nàng hốt hoảng “chết rồi, trễ giờ phải đưa anh ấy đi lọc máu”. Nàng chột định thần, lắc lắc cái đầu cho tỉnh táo hẳn và chột nhớ ra sự thực phũ phàng “anh ấy chết rồi còn đâu”.

Đúng vậy, chồng nàng đã vĩnh viễn rời bỏ nàng rồi. Đã hai đêm nàng không tài nào chợp mắt. Nàng không ngờ sự ra đi của Phong lại làm nàng thấy nhớ thương, trống vắng và cô đơn đến như vậy. Nàng như người không còn sinh lực, không muốn ăn uống, không muốn làm bất cứ việc gì nữa. Nàng cứ đi ra đi vào, ngơ ngơ, ngẩn ngẩn.

Nàng ngồi chống hai cùi chỏ lên cái bàn ăn, hai bàn tay ôm hai bên má để cái đầu tự do muốn nghĩ gì thì nghĩ. Tự nhiên nàng nhớ đến Phong và giọng hát quen thuộc ấm áp của chàng “...*Nha Trang là miền quê hương cát trắng...*”.

Ngày ấy, xa thật là xa... ngôi nhà số 3 đường Quang Trung ở Thành Phố Nha Trang nơi nàng lớn lên với bao kỷ niệm êm đềm. Bỗng một ngày cô nữ sinh lớp đệ nhị của Trường Lê Quý Đôn, xinh xắn, mặn mà, áo dài trắng, eo thon, tóc dài lả lướt, thẹn thùng e ấp trước anh chàng đẹp trai hào hoa bạn của

ông anh ở Sài Gòn ra chơi. Chàng ta có giọng nói thật nhẹ và ấm. Chỉ những câu hỏi vớ vẩn của chàng ta cũng làm nàng bối rối.

Nàng trả lời rồi chạy biến vào nhà.

Anh ta đi rồi, Hằng mới tò mò hỏi thăm lý lịch. Ông anh cười cười “Làm sở Mỹ, thằng này đất mèo lắm, tán khéo mà lại hát hay nữa, ca sĩ tài tử nổi tiếng đấy.”

Hằng ngơ ngẩn “đất mèo là gì hở anh?”

Con bé này ngố thật, đất mèo là nhiều con gái mê nó lắm.

Hằng làm bộ thờ ơ nhưng trong lòng hơi buồn, nàng cũng chả biết tại sao nữa.

Nỗi buồn thoáng qua đó, chỉ vài giờ sau đã theo sóng biển cuốn trôi đi hết. Nàng lại hồn nhiên vui với bạn bè.

Nàng hết ngơ ngẩn, nhưng chàng lại ngẩn ngơ. Về lại Sài Gòn Phong cứ nhớ mãi ánh trăng dịu dàng của miền thùy dương cát trắng. Hình ảnh cô nữ sinh ngây thơ, xinh đẹp tên Hằng đã khiến chàng vương vấn mãi không thôi. Cuối cùng chàng trở lại Nha Trang xin cưới nàng.

Nàng nhận lời ngay không đắn đo suy nghĩ. Con gái mới lớn, chỉ thấy chàng đẹp trai là chịu, có công ăn việc làm, con nhà tử tế là được quá rồi. Đất mèo như vậy mà vẫn đòi cưới nàng thì phải yêu lắm rồi, có gì nữa mà phải lo?

Nàng quên mất câu ca dao “Đàn ông năm bảy lá gan, lá ở cùng vợ, lá toan cùng người”.

Ông chồng đẹp trai của nàng có tới mười lá gan, cho nên cuộc đời làm vợ

CÓ MỘT NGÀY

*Đêm gió tuyết nghe nổi sầu trần trở
Nhớ Sài Gòn như nhớ khúc tình thơ
Thuở tóc xanh mộng ước đầu dang dở
Tháng tư về bão cuốn mất niềm mơ !
Em ngày đó đáng buồn hơn nhánh liễu
Cây bên đường rũ lá bóng liêu xiêu
Đời cam lặng tượng đá cũng tiêu điều
Trên hè phố người nằm không chẵn chiếu!
Đã lâu lắm ta chưa về Hà Nội ,
Vẫn mơ hồ như cổ tích xa xôi !
Kìa Phố Cổ trong mơ chiều chợ tối
Chẳng nhận ra người năm cũ đâu rồi ?!
Đời nghiệt ngã, gió có ngày xoay hướng
Ta sẽ về tìm chút nắng quê hương
Thăm dòng sông dĩ hết những con đường
Để được thấy miền quê xưa tâm tưởng.*

Paris 22 02 2014

Đỗ Bình

của nàng nhiều hạnh phúc và cũng nhiều nước mắt.

Từ lúc về làm vợ chàng cho tới lúc chàng ra đi, những người đàn bà ghé qua đời chàng cứ như sao xẹt, nàng vừa khóc

lóc ghen tương với người này chưa nguôi thì đã lại vớ được thơ tình của người khác. Các nàng cứ xẹt đến rồi đi, chàng vẫn ôm chặt vợ con không theo nàng nào cả. Đối với nàng cũng là một niềm an ủi. Ngày qua ngày, nàng sống chịu đựng, yên phận làm người vợ hiền bất đắc dĩ của ông chồng bay bướm.

Về già chàng có đủ thứ bệnh, nàng chăm sóc mệt nghỉ. Thật cực khổ, nàng cũng không than vãn, vẫn cố gắng săn sóc tối đa. Nhiều khi bệnh tật làm chàng khó chịu, gắt gỏng vô lý, nàng vẫn cố gắng nhịn. Đôi khi mệt mỏi, bực bội quá nàng cũng phải than thầm “đúng là kiếp trước mình mắc nợ”.

Hằng vẫn nghĩ, nàng sống với Phong chỉ vì nghĩa, thương nhiều, nhưng yêu thì chắc chắn không còn.

Vậy mà bây giờ sao Hằng lại quá đau khổ? Nàng thèm có chàng bên cạnh quá đổi.

Đau yếu cũng được, phải săn sóc cực khổ cũng chẳng sao, tha hồ găt gỏng, miễn là anh có đó bên cạnh em. Đừng bỏ em một mình như vậy, buồn và nhớ anh quá Phong ơi!

Hằng khóc nức lên. Thì ra nàng vẫn còn yêu Phong thắm thiết.

(Tặng chị N. thân yêu)

Hồng Thủy

Tưởng Nhớ Điêu Khắc Gia Lê Thành Nhơn

Phan Anh Dũng

Khi tìm hiểu về nghệ thuật tạo hình, tôi được biết trước 1975 Việt Nam Cộng Hòa có nhiều họa sĩ nổi tiếng tốt nghiệp từ các trường Mỹ Thuật Đông Dương, Trường Mỹ Thuật Gia Định, Trường Mỹ Thuật Huế. Một ngạc nhiên nhỏ là chỉ có một số ít họa sĩ nghiêng về ngành điêu khắc, trong đó nổi bật là các điêu khắc gia: Mai Chứng, Trương Đình Quế, Phạm Văn Hạng, Lê Thành Nhơn, Dương Văn Hưng, Nguyễn Thanh Thu, Nguyễn Nam ...

Hôm nay, tôi xin được giới thiệu về Điêu khắc gia **Lê Thành Nhơn** sau khi có cơ hội xem và yêu mến một số lớn tác phẩm của Ông. Tôi đã thực hiện một trang đặc biệt ở website Cỏ Thơm. Xin mời quý vị vào xem chi tiết ở link này:

http://cothommagazine.com/index.php?option=com_content&task=view&id=1085&Itemid=53

Điêu khắc gia Lê Thành Nhơn sinh ngày 17 tháng 11 năm 1940 ở Thủ Dầu Một, một trung tâm thủ công mỹ nghệ lớn phía Đông Sài Gòn, rất nổi tiếng về các sản phẩm sơn mài và gốm. Ông qua đời ngày 4 tháng 11 năm 2002 tại Melbourne, Australia, để lại một sự nghiệp đồ sộ với nhiều dấu ấn đặc biệt.

Tốt nghiệp thủ khoa ngành điêu khắc khóa 9 Trường Mỹ Thuật Gia Định năm 1964, được Họa sĩ Lê Văn Đệ ngợi khen và đánh giá là sinh viên ưu tú nhất kể từ

ngày trường thành lập. Có lẽ do chỗ trí kỷ ấy mà Lê Thành Nhơn cũng đã từng tạc tượng chân dung bậc thầy này, đặt ở trường Mỹ Thuật Gia Định trước năm 1975.

Ông đã giảng dạy ở các Trường Mỹ Thuật Gia Định, Mỹ Thuật Huế, và Đại Học Cộng Đồng Duyên Hải Nha Trang.

Năm 1975, định cư ở Melbourne, tiểu bang Victoria, Úc. Năm 1987, Ông đã được Trường Kiến Trúc của Viện Kỹ Thuật Hoàng Gia Melbourne mời dạy học, và sau đó Bộ Giáo Dục Úc mời Ông đảm nhận một chương trình giới thiệu nghệ sĩ vào học đường.

Đã tham dự các cuộc triển lãm: Liên Hoan Nghệ thuật Quốc tế ở Paris, 1963; Sài Gòn, 1965 và 1969; Melbourne, 1975; Dusseldorf (Đức), 1975; Bremen (Đức), 1976; Koln (Đức), 1977; Melbourne, 1992;

Sydney, 1992.

Đã thực hiện tác phẩm "Hành Trình Vào Tương Lai" cho Hội đồng Úc châu, Melbourne, năm 1991. Có tác phẩm thuộc sưu tập của Viện Bảo Tàng Quốc Gia Úc (National Museum of Australia) ở thủ đô Canberra và Bảo tàng Antartica.

Vào khoảng thời gian 1970-1975, Lê Thành Nhơn đã khởi công với những dự án xây tượng với kích thước khá lớn từ 3 đến 4 mét, trong đó tượng chân dung Phan Bội Châu, tượng chân dung Quan Thế Âm, tượng Phật Thích Ca và Thiếu Nữ Việt Nam được giới mỹ thuật chuyên nghiệp đánh giá cao.

Sau khi định cư ở Úc Châu vào tháng 9 1975, tuy phải đi làm vất vả để kiếm sống nhưng Ông vẫn bỏ nhiều thì giờ cho nghệ thuật, không những điêu khắc mà còn hội họa nữa.

Về điêu khắc, ông có một số tác phẩm được đúc đồng như tượng "Dr Phillip Law" hiện đang trưng bày tại Đại học Monash ở Melbourne và Đại học Tasmania tại tiểu bang Tasmania, Úc; tượng "Joy" cao khoảng 2m5 hiện dựng trước sân trường đại học Monash (Caulfield campus), tượng "Do not abandon me, freedom - Đừng bỏ rơi tôi, tự do" hiện bày ở Mekong Club tại Sydney, tượng "Phật Thích Ca" hiện bày tại Viện Bảo Tàng Quốc Gia Úc tại Thủ đô Canberra, v.v... Về hội họa, Lê Thành Nhơn có khoảng vài trăm bức tranh thuộc nhiều khổ khác nhau, trong đó có nhiều bức có kích thước rất lớn, như bức "Yarra River" dài 4 mét, bộ "Tứ Đại" gồm bốn bức ("Đất", "Nước", "Gió", "Lửa"), mỗi bức cao 2 mét và dài 6 mét (riêng bức "Gió" dài đến 6.5 mét), v.v...

Riêng tôi, thích nhất là bộ tượng "Sanh,

Lão, Bệnh, Tử" với ý tưởng và nét điêu khắc mới lạ và bộ tranh minh họa Kiều, nét bút mềm mại, nhẹ nhàng đầy tính Đông phương, biểu lộ tài nghệ đa dạng của người nghệ sĩ Lê Thành Nhơn.

Khi được Đài Truyền Hình Úc phỏng vấn, Ông cho biết nỗi đam mê nghệ thuật chỉ giản dị qua câu nói sau đây:

"If you love something, you have to do it. Otherwise, you'll have nothing!" - Lê Thành Nhơn (Nếu bạn yêu thích một cái gì đó thì bạn phải quyết chí thực hiện. Nếu không, bạn sẽ không có gì cả!)

Huỳnh Hữu Ủy, một nhà nghiên cứu và phê bình mỹ thuật có một nhận định như sau: "Nhìn lại quá trình hoạt động nghệ thuật của Lê Thành Nhơn, chúng ta thấy rất rõ là từ bước đầu, ngay từ những ngày chập chững, rồi tốt nghiệp ở trường Mỹ Thuật cho đến những năm đầu của thập niên 90, Lê Thành Nhơn đã tạo được một phong cách chùng mực của riêng anh: không đi vào con đường truyền thống mà cũng không tiến hẳn vào điêu khắc hiện đại. Có lẽ nên nói rằng, đó là một bút pháp, hay đúng hơn, là kiểu cách ấn tượng của riêng anh. Ấn tượng mà đã nhiều phần ngã sang biểu tượng. Khi tạc một chân dung, dĩ nhiên là anh phải quan sát dáng dấp bên ngoài, nhưng hơn thế nữa, anh tiến vào chiều sâu bên trong, tìm cho ra cái lực đẩy đã tạo ra hình thái bên ngoài. Cách nhìn ấy là chủ quan, nhưng cũng có thể nói khi dựng nên tác phẩm thì nó đã trở nên rất hài hòa giữa cái nhìn chủ quan và thực tại khách quan. Hãy nhìn lại pho tượng Phan Bội Châu, tượng Quan Thế Âm, hay tượng Mẹ Việt Nam, chúng ta sẽ thấy ra ngay điều đó. Và chắc là Lê Thành Nhơn đã học được

rất nhiều ở Auguste Rodin về nghề điêu khắc trong kỹ thuật cũng như tư tưởng chủ đạo trên đường đi tìm và thực hiện cái đẹp. Như Rodin đã từng nói: *"Khi một nhà điêu khắc có tài nắm mô hình về thân người, anh ta không chỉ miêu tả những cơ bắp cho thực sinh động, mà chính là anh ta vẽ lại đời sống bên trong của những thân hình ấy, hơn cả sự sống sinh động bên trong nữa..., mà chính là cái lực nội tại tạo thành hình thái bên ngoài của các thân người ấy, tạo cho chúng cái duyên dáng, sức mạnh, vẻ yêu kiều, hay là niềm vui không gì kiềm chế được"*.

Trong một bài tường nhớ Lê Thành Nhơn, Nhà văn, Giáo Sư Nguyễn Hưng Quốc viết: "Giống như mọi người, người nghệ sĩ, dù tài hoa đến mấy, một lúc nào đó cũng sẽ chết. Có khi hần còn chết sớm hơn vô số người bình thường khác. Tuy nhiên, với những nghệ sĩ có tài năng lớn, chúng ta hay dùng chữ "bất tử". Là sống mãi. Vậy, sự sống của hần nằm ở đâu? Câu trả lời đơn giản: ở tác phẩm. Chỉ ở tác phẩm. Tác phẩm chứ không phải là tiếng tăm. Ở không hiềm người, tiếng tăm lớn hơn tài năng thực sự của họ. Nhưng tiếng tăm, không gắn liền với độ bền vững của tác phẩm, chỉ là những giai thoại phù du. Một lúc nào đó, chúng sẽ biến mất. Như bọt. Tiếng tăm không cứu được tác giả; và tác giả không cứu được tác phẩm. Ngược lại: chỉ có tác phẩm mới cứu được tác giả và tác giả mới cứu được tiếng tăm. Đó là một con đường ngược chiều với những cách hiểu thường tình."

Trong bài viết "Lê Thành Nhơn: một nghệ sĩ lớn" năm 2000, Nhạc sĩ, Giáo Sư Hoàng Ngọc Tuấn cho biết cảm tưởng: "Suốt hơn hai mươi lăm năm qua, trong số bằng hữu nghệ sĩ người Việt, tôi chưa từng

gặp ai đem đến cho tôi những ấn tượng mạnh mẽ về sức sáng tạo như Lê Thành Nhơn. Từ những ngày đầu tiên biết anh ở Đại Học Duyên Hải Nha Trang vào năm 1973, cho đến lần tôi xuống Melbourne thăm xưởng vẽ của anh cuối năm ngoái, mỗi lần gặp anh là một lần tôi nhận thấy anh như một đại thụ nảy thêm những nhánh mới rất tinh khôi và cường tráng, sản sinh thêm nhiều hoa trái làm tôi choáng váng và sung sướng. Năm ngoái, ghé thăm xưởng vẽ của anh, vừa bước vào, tôi đã thấy ngợp cả người. Xưởng vẽ của anh tràn ngập tác phẩm mới. Chữ "mới" tôi dùng ở đây không có nghĩa đơn giản để nói về những tác phẩm mới được hoàn thành, mà để nói về những tác phẩm đạt đến cái mới về mỹ học. Lê Thành Nhơn luôn luôn mới như thế. Mỗi một bức tượng anh hoàn thành, một loạt tranh anh đưa ra, là một bằng chứng rõ ràng về thái độ tiếp cận mới đối với kỹ thuật thể hiện, và về sự vượt thắng cảm thức mỹ học sẵn có của bản thân. Anh thường nói: *"Như một con người, tôi yêu thương kỷ niệm. Nhưng như một nghệ sĩ, tôi không nhìn lại những gì đã làm xong ngày hôm qua."*

...Tôi hỏi anh tại sao anh luôn nghĩ đến những đề tài lớn, kích thước lớn. Anh đáp rằng anh không thể nghĩ khác, vì anh bị ám ảnh bởi tầm lan xa của chiếc trống đồng, bởi chiều dài của dãy Trường Sơn, bởi dòng nước vĩ đại của Cửu Long Giang, và bởi những kiến trúc uy nghi của những tháp Chăm rải dọc suốt miền Trung vào miền Nam, nơi anh ra đời và lớn lên.

...Anh là một nghệ sĩ lớn. Hần ai cũng công nhận như thế. Nhưng theo tôi, cái lớn nhất của anh vẫn không phải ở những công trình quy mô lớn có giá trị lịch sử, ở đề tài

lớn, hay ở số lượng tác phẩm lớn. Cái lớn nhất của anh ở ý chí sáng tạo. Chính cái lớn này làm sinh ra tất cả những cái lớn kia.

... Lê Thành Nhơn là một nghệ sĩ lớn. Thực sự lớn. Một độ lớn khác thường của sức sống, của niềm yêu thương và của sự bền bỉ. Một độ lớn không ngừng làm nảy sinh nhiều hoa trái khiến chúng ta choáng váng và sung sướng"

Phan Anh Dũng

(Richmond, Virginia USA – 2/2014)

Tham Khảo:

1. Các bài viết của Huỳnh Hữu Ủy, Hoàng Ngọc Tuấn, Nguyễn Hưng Quốc...
2. Một số video về Lê Thành Nhơn ở youtube channel của Hùng Lê (con trai của Lê Thành Nhơn)
3. Các websites: tienve.org và hocxa.com

**MỘT SỐ TÁC PHẨM CỦA ĐIỀU
KHẮC GIA LÊ THÀNH NHƠN**

Tượng **Chân Dung Quan Thế Âm**, Trung Tâm Văn Hóa Liễu Quán của Phật Giáo ở Huế.

Tượng **Đức Phật Thích Ca** ở sân Chùa Huệ Nghiêm, Sài Gòn: bằng xi măng cao 4,5m, ngang gối 4,5m

Pho tượng **Phan Bội Châu** bằng đất sét được đúc thành tượng đồng cao hơn hai thước, nặng gần bốn tấn, dựng tại bờ sông Hương năm 2012.

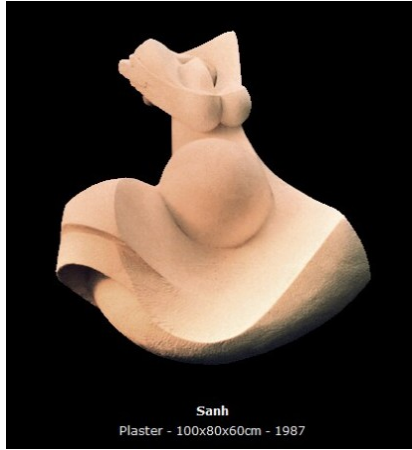
Tượng **Cô Gái Việt Nam**, chiều cao 2,8m nặng gần 5 tấn bằng chất liệu xi măng trắng, thực hiện năm 1970, được đặt tại công viên Hai Bà Trưng, Huế (trường Đồng Khánh cũ)

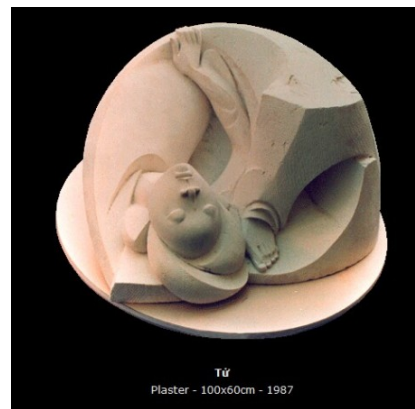
Tượng "Joy" – Monash University, Australia.

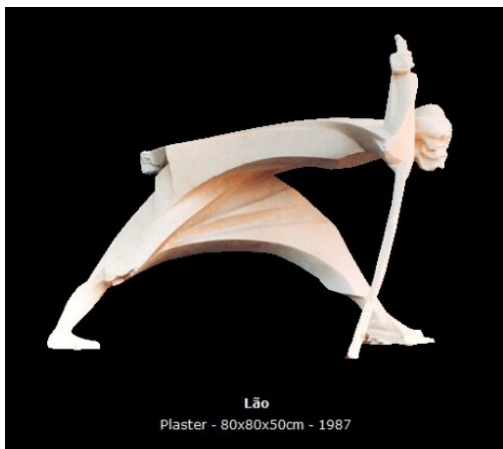
Bình
Plaster - 80x40x20cm - 1987

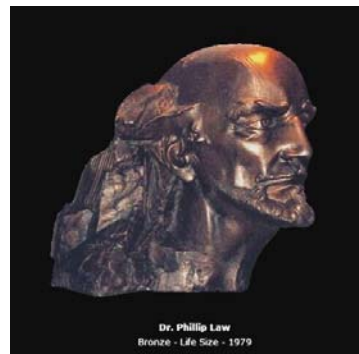
Sanh
Plaster - 100x80x60cm - 1987

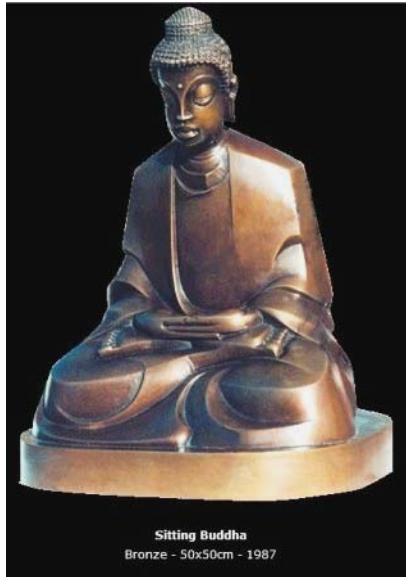
Tứ
Plaster - 100x60cm - 1987

Lão
Plaster - 80x80x50cm - 1987

Dr. Phillip Law
Bronze - Life Size - 1979

Sitting Buddha
Bronze - 50x50cm - 1987

Louise Carbines
Bronze - Life Size - 1988

Do not abandon me, Freedom
Bronze - 110cm - 1987

Tranh Minh họa Truyện Kiều – Lê Thành Nhơn
"Người ngoài cười nụ, người trong khóc thầm" -
Kiều đàn cho Hoạn Thư & Thúc Sinh (Đoạn
Trường Tân Thanh - Nguyễn Du)

Cảm hoài

Tặng chị Nguyễn Thị Ngọc Dung
(Lữ Thâm)

Đời đồng bào cảm hoài như
Điền hoang làm đồng ruộng sau cuộc đời,
Thường về Hà Nội xa xôi,
Chẳng bao giờ quên nỗi phấp phới đất trời.
Sài Gòn sớm nắng chiều mưa,
Mây bay một hướng quên chia phây gió!
Tháng năm ngẫm lại phút này,
Chuyện tình còn đó mà ngỡ chiêm bao.
Nguyễn Thị Ngọc Dung
Thị Ngọc Dung

TÔI LÀM BÁO VĂN HỌC

+++++

Nguyễn Thị Ngọc Dung

Vâng, tôi làm báo đây là làm báo văn học. Vì báo mà tôi hiện đang điều hành là Tam Cá Nguyệt San chủ trương về văn chương, thơ phú nhẹ nhàng và có cái tên cũng rất khiêm tốn, nhũn nhặn là Cỏ Thơm, nghĩa từ chữ Nôm Phương Thảo. Nếu chỉ nói “Tôi làm báo” thì quý vị tưởng tôi làm báo thông tin, thương mại, chính trị, kinh tế, khoa học hằng ngày, hằng tuần, hằng tháng. Tôi đâu dám đi vào con đường chông gai này. Các ông, các bà làm báo về những địa hạt đó tất bật lắm. Quý vị đó phải tự lên *internet* lấy tin tức sốt rỏ, phải tự đi xin quảng cáo càng nhiều càng tốt. Phải tự làm phóng viên tường thuật những sinh hoạt cộng đồng trong và ngoài nước, tin tức thế giới về đủ mọi mặt... Nếu quý vị không làm được thì thuê người làm những việc đó. Báo loại này phải nuôi sống được chủ báo, nhân viên toà soạn thì mới trường tồn. Ngoài việc viết bài như cựu Chủ Nhiệm Dẫn Đoàn Tự Do, Ngô Vương Toại cũng phải tự đi bỏ báo dù trời mưa trời nắng, trời lạnh, trời tuyết. Cố Chủ Nhiệm Hoa Thịnh Đồn Việt Báo, Ông Giang Hữu Tuyên đã có bài thơ “Trời Mưa Đi Bỏ Báo”, than van cái thân phận làm báo hằng tuần rất vất

vả, nhọc nhằn. “*One man magazine*” như ông Chủ Nhiệm Báo Sóng Thần Phạm Bá Vinh cũng phờ rầu chạy ngược, chạy xuôi khắp thành phố này qua các tiểu bang khác để bỏ báo. Thỉnh thoảng độc hành xuyên tiểu bang, buồn tình, ông chủ báo Phạm Bá Vịnh gọi cell phone cho tôi tán gẫu với nhau cả tiếng đồng hồ.

Báo Cỏ Thơm chỉ phát hành mỗi ba tháng một số. Xin bài vở được bao nhiêu, đăng bấy nhiêu. Xin tiền ủng hộ của thân hữu và các tác giả bao nhiêu, in bấy nhiêu số. Báo chỉ cần thu được đủ tiền in ấn và cước phí là vui vẻ rồi. Tạp Chí Cỏ Thơm không trả lương ai. Các tác giả chẳng được trả đồng nhuận bút nào. Cảm ơn quý tác giả thông cảm tình trạng làm báo văn học của Cỏ Thơm. Đại để là như vậy, nhưng cũng có vài trường hợp ngoại lệ. Tôi đã từng bỏ tiền túi ra trả tượng trưng cho một nhà văn của Miền Nam ở lại Sài Gòn sau 75 (bây giờ đã ra người thiên cổ) và đăng bài của ông trong báo Cỏ Thơm. Tôi cũng làm việc tương tự như vậy với vài nhà văn, nhà thơ kỳ cựu thuở quý ông, quý bà mới di cư sang Mỹ. Tôi thích đọc văn, đọc thơ mà lì!

Khởi nguồn chuyện làm báo văn học của Nguyễn Thị Ngọc Dung, như sau. Vào cuối năm 1995, khi tôi đã có hai tập hồi ký tiểu thuyết được xuất bản là “*Phượng Vãn Ở Bên Trời Hà Nội*” và “*Sài Gòn Nắng Nhớ Mưa Thương*”. Các nhà văn, nhà thơ, họa sĩ xa gần và tôi được ông chủ nhiệm khai sinh ra Tam Cá Nguyệt San Cỏ Thơm, Nhà thơ Lưu Nguyễn Đạt mời cộng tác. Nghe chủ trương văn học, nghệ thuật biên khảo đúng nghĩa đen của Cỏ Thơm tôi chịu ngay, nghĩ rằng cộng đồng Hoa Thịnh Đốn này chưa có và nên có một tạp chí đặc biệt như vậy. Tôi đóng niên liễm ủng hộ tức khắc và gửi truyện ngắn “*Nụ Hoa Vàng Mới Nở*” đăng Cỏ Thơm số 1, mùa xuân 1996. Cỏ Thơm có nhiều tác giả trong vùng cộng tác nhưng ông chủ nhiệm thỉnh thoảng nhờ tôi đánh máy một vài bài thơ, bài viết của các tác giả không xử dụng được computer. Ông biết tôi đã tự *layout* thành thạo hai tác phẩm và gửi sáng tác qua *email* cho ông một cách ngon lành.

Tôi may mắn giữ được báo Cỏ Thơm từ số 1 và trong số báo này có 4 bài thơ của Thi sĩ Anh Độ Cẩm Khê, 4 bài thơ của Thi Sĩ Hà Bình Trung, 2 bài thơ của Nữ Sĩ Kim Y Phạm Lê Oanh, một bài thơ của Nhà thơ Nguyễn Đức Vinh. Buồn một nỗi quý vị thi nhân đã ra người thiên cổ. Nếu quý vị còn tại thế, chắc chắn còn có tên trong ban biên tập Cỏ Thơm đến ngày nay.

Một năm sau, báo có sự cải tổ. Ông chủ nhiệm mời tôi phụ tá cho Ông Chủ bút là Văn Thi sĩ Hà Bình Trung từ Cỏ Thơm

số 5. Đồng thời Nhà thơ Quỳnh Anh cũng nhận chức phụ tá chủ nhiệm. Tổng thư ký là Nhà Thơ Ý Anh Đỗ Tràng Mỹ Hạnh. Tổng thư ký đặc nhiệm là Nhà Thơ Nguyễn Đăng Tuấn. Thấy trưởng nam của Nhà Thơ Phan Khâm là Phan Tuấn Khanh gõ chữ computer được, tôi đề nghị Tuấn Khanh giữ chức Phó tổng thư ký. Vì Tuấn Khanh có thể phụ với Đỗ Tràng Mỹ Hạnh gõ *computer* một số bài thơ của các tác giả gửi tới báo.

Ông chủ nhiệm nói lý do mời chúng tôi vì muốn thêm người tiếp tay làm việc cho vui, không phải làm báo một mình. Đa số những người khác chỉ có tên trên báo mà chẳng giúp được cái chi. Cụ Trung có công mời mọc các tác giả gửi bài cho Cỏ Thơm. Nhưng thuở đó phần nhiều các tác giả viết tay hay gõ máy chữ trên giấy. Nhà thơ Hà Bình Trung cũng không dùng *computer*, không nhận bài vở qua *email* được. Cụ toàn viết tay những bài thơ của cụ với nét chữ rất đẹp. Tổng thư ký đặc nhiệm là Nhà thơ Nguyễn Đăng Tuấn thì ở xa.

Hai năm sau ông chủ nhiệm mời tôi và hai người nữa chung vốn mua máy in cũ. Ông sửa *garage* văn phòng luật sư của con trai ông làm “nhà in riêng” cho Cỏ Thơm. Nhưng sửa lên sửa xuống, vá đụp cái *garage*, tốn kém nhiều mà dịch vụ nhà in cũng thất bại. Ông chủ nhiệm nài nỉ và giao vài cái *checks* cho tôi mở “account” Cỏ Thơm. Số báo nào cũng thiếu hụt tiền trả thợ in giấy mực. Tôi và một nhân vật khác cứ phải cho Cỏ Thơm vay hoài hoài,

nhưng chẳng bao giờ lấy lại.

Thế rồi cụ Chủ Bút Hà Bình Trung và một số người bỏ Cỏ Thơm ra làm báo khác. Tôi nhận thay thế Cụ Trung từ số Cỏ Thơm 18, năm 2001. Tôi đề nghị ông chủ nhiệm mời Nhà Thơ Phan Khâm giữ chức Phó Chủ Nhiệm.

Biết bổn phận của mình, tôi quen ai làm thơ, kể chuyện gì đặc biệt, tôi khuyến khích họ viết và gửi cho Cỏ Thơm đăng. Tôi còn nhớ Nhà Thơ Nguyễn Thị Thanh Bình đã đem đến tôi những bài viết trên giấy với chữ nhỏ li ti như con kiến của Nhà Văn Xuân Vũ. Thanh Bình và tôi phải cố giương bốn mắt vừa đọc vừa đoán từng chữ để tôi gõ vào *computer*. Hiện tôi còn giữ một bản thảo của nhà văn quá cố Xuân Vũ mà không thể nào đoán đọc được hết vì nhiều chữ Anh, chữ Pháp viết tháu quá.

Bà bạn Trần Thị Thanh Minh kể chuyện gian nan đi thăm chồng ở tù Việt cộng. Bà đau lòng nhìn thấy chồng bà kiệt sức vì bệnh, vì đói nên đã vắt sữa mình ra chén cho ông uống, nhưng cũng không cứu được ông. Nghe chuyện, tôi rất xúc động và khuyến khích bà bạn viết lại câu chuyện thương tâm đó. Truyện “Người Vợ Tù” đã ra đời trên báo Cỏ Thơm. Sau đó, truyện được đăng trên các Đặc San Trưng Vương, đọc trên Đài Phát Thanh, trên Youtube. Trần Thị Thanh Minh được mời phỏng vấn trên Asia Show...

Tôi đâu ngờ sự hăng hái, tận tâm của tôi với Cỏ Thơm đã đưa tôi vào nghiệp làm báo văn học. Có người nói rằng tại vì ngày xưa tôi chẳng chịu học hành, đậu đạt

gì cả. (Tôi thi trượt tú tài I bốn lần, nghĩa là tôi đã đậu trung học, qua lớp đệ tam và 2 năm đệ nhị, chứ không phải tôi chỉ học đến lớp đệ tam như có một số người cố tình hạ bệ Nguyễn Thị Ngọc Dung.) Nên bây giờ tôi phải trả nợ văn chương. Có lẽ đúng vậy!

Cũng chẳng bao lâu, sau số báo 24, mùa thu năm 2003, ông Chủ Nhiệm Lưu Nguyễn Đạt cũng thoái vị để làm một giai phẩm tư tưởng, triết học thông thái đồ sộ. Ông đề nghị để lại Cỏ Thơm cho tôi điều hành với chức tân chủ nhiệm. Lẽ dĩ nhiên là tôi từ chối ngay. Vì hơn nửa cuộc đời, tôi chỉ sống dựa vào bố mẹ, chồng con. Có chăng tôi chỉ lái được cái xe, điều khiển được ông vua bếp. Tôi không học làm báo, cũng không có bằng cấp làm báo nữa. Tôi là chủ bút chỉ để giúp ông chủ nhiệm lo Cỏ Thơm mọc sao cho xanh non tươi tốt dù bị nhiều lần dọa nạt cho máy cắt xén. Nhưng trên thực tế, vườn nhà ai cũng cần phải có máy cắt cỏ. Nếu chủ vườn để cỏ mọc cao, uá héo, mất thẩm mỹ, sẽ bị hàng xóm than phiền, cảnh sát tới hỏi thăm liền. Cánh vườn được cắt cỏ thường xuyên sẽ mọc cỏ non xanh mướt, mát mắt dễ thương. Cái máy cắt cỏ định chà đạp vườn hoa Cỏ Thơm, nhưng chưa làm được gì và sau vài tháng đã bị chết ngúm. Những ý xấu, những ý định làm hại người đều quay lại làm hại chính mình.

Khi nghe ông chủ nhiệm sáng lập từ chức, có nhân vật trong Cỏ Thơm đã tức giận và nói rằng ông “đem con đi bỏ chợ”.

Vì ông đã khéo léo mời mọc, hứa hẹn một chương trình làm báo văn học cao cả để họ tin tưởng nhập Cổ Thơm. Ông còn nói nếu tôi không nhận lời, ông sẽ đình bản Cổ Thơm một thời gian vô hạn định. Tôi cảm thấy tội nghiệp cho một tạp chí đáng yêu như Cổ Thơm nếu bị chết yểu và có cảm tưởng như với danh nghĩa chủ bút, tôi cũng đã đánh lừa các độc giả và tác giả mà tôi đã giới thiệu quá lớn về Cổ Thơm nếu tạp báo bị bức tử một cách đột ngột. Tôi phải cứu Cổ Thơm, một tạp chí văn học mà tôi nghĩ cần phải có trong vùng Thủ Đô Hoa Thịnh Đốn này. Tôi hỏi ý kiến tất cả các nhân vật trong ban biên tập Cổ Thơm “có nên tiếp tục giữ Cổ Thơm không?” Tất cả đều đồng ý “nên”. Ai cũng hứa sẽ tiếp tay tôi lo cho tạp báo. Nhà Văn Hồ Trường An, Biên Khảo Gia Trần Bích San, Nhà Thơ Ý Anh Đỗ Tràn Mỹ Hạnh, Nhà Thơ Phan Khâm sẽ đứng đằng trước, đằng sau, đứng bên cạnh ba bề bốn bên hỗ trợ. Bốn vị đó là cột trụ tinh thần giúp tôi giữ vững Tam Cá Nguyệt San Cổ Thơm cho đến khi tôi viết những dòng chữ tâm tình làm báo này...

Kể từ mùa đông 2003, Cổ Thơm số 25, Nguyễn Thị Ngọc Dung là chủ nhiệm, kiêm chủ bút. Bây giờ Nhà Thơ Phan Khâm giữ chức vụ phó chủ nhiệm thay thế Nhà Thơ Quỳnh Anh. Phụ tá chủ bút Âu Châu là Văn Thi Sĩ Hồ Trường An. Đại diện Cổ Thơm ở Tiểu Bang Louisiana là Biên Khảo Gia Trần Bích San. Đại diện Đông Bắc California là Nhà Thơ Vũ Mạnh

Phát. Đại diện Minnesota là Nhà Thơ Văn Thị Kiều Anh.

Ban Biên Tập Cổ Thơm có Hồ Trường An, Ý Anh, Trần Quốc Bảo, Nguyễn Ngọc Bích, Nguyễn Thị Thanh Bình, Nguyễn Thị Ngọc Dung, Lưu Nguyễn Đạt, Ngô Tăng Giao, Vũ Hối, Trần Nhật Khánh, Phan Khâm, Vi Khuê, Trần Nhật Kim, Nguyễn Lân, Nguyễn Phú Long, Hoàng Văn Minh, Cao My Nhân, Đặng Nguyên, Nguyễn Cao Quyền, Trần Bích San, Nguyễn Văn Thành, Trương Anh Thụy, Hồng Thủy, Bùi Thanh Tiên, Nguyễn Đăng Tuấn, Minh Văn, Nguyễn Tường Vân, Nguyễn Đức Vinh, Kim Vũ.

Toà soạn Cổ Thơm cũng là địa chỉ tư gia của Chủ Nhiệm. Có lần một người bạn trẻ đã rủ Cổ Thơm chung thuê văn phòng. Cổ Thơm là báo không có quảng cáo nhiều nên phải tiết kiệm để “trường kỳ kháng chiến”, không dám tiêu hoang thuê văn phòng làm cái thể thống gì. Chồng con phụ với tôi biến một phòng ngủ trên lầu trong nhà thành phòng làm báo cho tôi, với *computer* và bộ chữ VNI mới. Máy in màu, máy fax đủ cả. Có câu hỏi nào về *computer*, về việc *layout* tôi lại ới chồng con. Thời buổi *computer*, *email*, *internet* nhanh như chớp, vật giá leo thang, chiến tranh Trung Đông, dầu hỏa đắt đỏ, các công tư sở cũng cho phép nhân viên làm việc một tuần vài ngày tại nhà.

Tôi bắt đầu làm số báo Cổ Thơm với ngân quỹ còn \$285. Tôi tính nhằm rằng

với số lương hưu không sài tới, tôi thử cáng đáng vài số báo xem sao. Tôi thương cả hình thức và nội dung Cỏ Thơm, tôi phải tiếp tục chăm sóc vườn hoa Cỏ Thơm tươi tốt cho các nàng thơ đáng yêu, các chàng văn đáng quý có chỗ dạo chơi thả hồn, mơ mộng, giải bày tâm tư và niềm hy vọng ở cuộc đời.

Vì nghĩ rằng Tạp Chí Cỏ Thơm phải có cái kiêu hãnh và vinh dự nếu được nhiều sự ủng hộ từ bên ngoài để tự túc, tự cường, tự chi thu. Nếu chỉ dựa vào tiền túi của chủ nhiệm là báo không được sự yêu mến của các văn thi hữu, độc giả và không có uy tín. Tôi không ngừng xin ủng hộ tài chánh của các tác giả, thân hữu tôi quen biết. Như tiền lệ của chủ nhiệm cũ, giá một năm báo vẫn là 30 Mỹ kim với 4 số. Nếu quý vị ủng hộ cho thêm một năm 50 Mỹ kim thì coi như có một cổ phần, là hội viên và có quyền coi Cỏ Thơm là tạp chí của mình. Hiện nay giá báo một năm đã tăng lên \$35 vừa đủ trang trải chi tiêu in ấn và cước phí. Sự chênh lệch giữa \$35 và \$50 không đáng là bao. Nhưng quý vị ủng hộ thêm \$15 chứng tỏ sự thiết tha của quý vị đối với văn chương chữ nghĩa, quan tâm đến sinh hoạt văn học của Cỏ Thơm và muốn giữ vững tập báo lâu bền. Cỏ Thơm xin tri ơn quý ân nhân ủng hộ.

Chủ Nhiệm Nguyễn Thị Ngọc Dung kiêm cả việc trình bày hình thức và nội dung tập báo, không thì mỗi số báo Cỏ Thơm phải chi thêm mấy trăm bạc. Chưa

nhìn thấy tiền vào đã phải chi tiền ra thì chẳng mấy chốc báo vỡ nợ. Cỏ Thơm vẫn giữ khuôn khổ, hình thức đặc biệt và nội dung hoàn toàn văn học nghệ thuật biên khảo như từ thuở mới được khai sinh. Cái gì hay, điều gì tốt, có người đã có sáng kiến tại sao ta lại không dùng mà phải mất thời giờ thay đổi cho một đầu óc?

Nếu tôi không biết xử dụng *computer*, không học lỏm được cách *layout* của cậu con trai cả, Thủy Senser, và tự tìm tòi thêm bí mật *internet*, *computer*, tôi cũng không dám nhận chức vụ chủ nhiệm kiêm chủ bút. Cậu con trai út Tony Senser đã làm rất khéo cái *logo*, dấu hiệu Cỏ Thơm và chỉ cho tôi cách đổi màu *logo* cho hợp với mỗi bìa báo.

Tuy nhiên tôi cũng bị nhiều phen hối hoảng vì đang *layout* báo, không biết ngón tay đụng cái *key* nào mà cả mấy trang báo biến mất, lại phải *layout* lại từ đầu. Cũng có khi “ông *computer*” tự đứng “đông cứng”. Tôi không biết một tí gì về *computer* mà dám loay hoay đòi đánh thức “ông ấy” dậy. Nhưng rốt cuộc *computer* đòi *install* lại tất cả *program*... Tôi vội gọi cậu con trai. Anh chàng hét lên ở đầu giây bên kia” Mẹ tắt ngay cái *computer* đi, không thì mẹ sẽ mất hết bài vở, tài liệu. Ngày mai con sẽ tới xem sao!” Tôi hết hồn và trả lời mấy chục tiếng *yes, yes*...

Vài lần mất ăn mất ngủ, tổn thọ như thế và đợi con trai cứu *computer*, tôi may mắn lấy lại được hết tài liệu viết lách và làm

báo từ mấy chục năm. Nếu không có ông con trai giúp, chắc chắn tôi bỏ cuộc làm báo từ lâu.

Hiện nay, cái *Computer* cũ 10 năm của tôi đã già nua, chậm chạp quá rồi. Thuỷ Senser mua cho tôi cái mới. Tôi đang vật lộn với người anh em *Dell Computer, Window 8, Microsoft Word 2013*, thưa quý vị. Tôi đâu biết cái “*cửa sổ số 8*” nó lạ lắm thế. Không phải chỉ có tôi bực mình về sự rắc rối của nó, mà rất nhiều bà con Mỹ Việt than phiền sự thay đổi không cần thiết của *Window 8*.

Mò mẫm cả mấy tháng nay tôi vẫn chưa dám dùng *computer* mới đề *layout* báo Cỏ Thơm. Nhưng hy vọng “người anh em” này sẽ tiếp tay tôi trình bày báo hay trong tương lai tôi lại phải thay cái máy điện tính khác.

Về việc làm báo, thỉnh thoảng tôi lại làm một lỗi tầy trời là đăng nửa bài của một tác giả rồi nhưng kỳ báo sau lại không đăng tiếp mà cứ tưởng tác giả không gửi bài cho số mới. Cũng có khi tôi bỏ quên không đăng một bài thơ, đến khi tác giả đọc báo không thấy bài của họ và nhắc tôi mới biết. Những lúc đó, người làm báo cảm thấy áy náy vô cùng. Nhưng rồi viết thư xin lỗi tác giả, đền bù đăng cả bài cũ và bài mới kỳ báo sau, được tác giả thông cảm, tôi mới yên ổn tâm hồn.

Tôi quan niệm người viết văn, làm báo phải phải biết sử dụng *computer* để nhận và đọc bài văn, bài thơ, xem có hợp với

chủ trương của báo và quyết định nên đăng hay không. Có lần, một truyện ngắn được gửi tới muộn, qua một người quen thân đáng tin nhiệm, tôi không đọc và vội trình bày ngay vào báo rồi gửi đi in cho kịp thời hạn ba tháng một số. (Các báo Mỹ thường phát hành và gửi tới độc giả cả tháng trước hạn định.) Nhưng khi báo in ra, tôi xem lại mới giật bản mình. Tác giả bài văn cuối cùng này đã có vài đoạn dùng nhiều danh từ Việt Cộng và chỉ trích nặng về quân đội miền Nam. Nhưng may mắn quá, tôi nghe ngóng không có độc giả nào lên tiếng phản đối. Thật hù viá. Từ đó tôi đọc không sót một chữ nào các bài viết được gửi tới Cỏ Thơm.

Vài lần tôi bị tác giả giận và không cộng tác với Cỏ Thơm nữa vì đã không đăng bài không hợp với chủ trương của Cỏ Thơm. Nhưng đã là chủ nhiệm hay chủ bút thì phải “chịu trận”, can đảm nhận lãnh trách nhiệm quyết định của mình dù có làm mất lòng tác giả, nếu không muốn làm hại thanh danh của báo.

Đôi khi tôi bị trách móc tại sao cho đăng nhiều thơ thế, hoặc đăng truyện không có gì hấp dẫn. Có độc giả thích tìm hiểu những bài biên khảo, có độc giả kêu la đọc biên khảo nhức đầu. Cũng như có những cánh vườn được trồng nhiều loại hoa đủ bầy sắc cầu vồng, mỗi loại hoa có hương thơm khác nhau. Không phải du khách nào cũng thích tất cả các loài hoa trong vườn. Vì thế, Cỏ Thơm vẫn giữ nội

dung với nhiều thể loại, vì hiểu rằng báo nào cũng có nhiều giới độc giả khác nhau.

Như cho in một quyển sách, tác giả hay người trình bày phải đòi nhà in gửi cho xem lại một bản đọc thử để dò xem có gì sơ suất phải sửa nữa không rồi mới cho in thực sự. Vì thế vài ngày sau khi *email* bản thảo cho CT Printing của Ông Bà Phan Thanh Thu bên Maryland, tôi phải phóng xe nửa vòng đai Thủ Đô Hoa Kỳ, ít nhất 45 phút nếu không kẹt đường, để đến nhà in. Tôi viết phóng xe vì tốc độ đúng luật của xe là 55 *miles* một giờ, nhưng các xe thường đua nhau chạy 65 hay 70 *miles*. Các loại xe to nhỏ, hạng nặng, hạng nhẹ nối đuôi nhau, phóng ào ào, rầm rộ trên xa lộ 5, 6 giòng xe mỗi chiều. Nhiều lần tôi mất một giờ rưỡi mới tới nhà in vì có tai nạn giao thông khủng khiếp, xe điện *subway* trật đường rầy.

Tôi đã lái xe như thế mỗi năm 16 lượt đi về và trong 10 năm không gặp một tai nạn nào. Tôi phải thân chinh đến nhà in kiểm soát bìa báo và bản in thử ra xem có sai chỗ nào không thì sửa ngay tại chỗ cho mau chóng. Tôi đã nhờ vài vị tu mi nam tử làm giùm việc này, nhưng người thì cáo đau yếu kinh niên, người thì xe cũ, người thì sợ lái xa lộ, người thì phải đi làm. Nếu không phải giữ đúng hạn định phát hành báo, tôi cũng có thể nói nhà in gửi qua bưu điện cho xem một bản in thử. Nhưng khốn nỗi, báo phải chờ bài của những nhân vật quan trọng thường gửi tới rất muộn.

Báo không thể chậm thêm mấy ngày nữa. May mắn hai năm gần đây, Ông phó chủ nhiệm, Nhà Thơ Phan Khâm về hưu và ở bên Maryland, gần nhà in nên đã làm việc này thay tôi.

Lai rai gần một tháng liên lạc với các tác giả, nhận bài, đọc bài và trình bày hơn 200 trang báo, chủ nhiệm thả dãi nhẹ nhõm và tự thưởng cho mình bằng một buổi *shopping*. Tòa soạn Cổ Thơm ở giữa hai trung tâm thương mại sang trọng nhất miền Bắc Virginia. Nếu trước đó tôi đã đi cái *mall* phía đông, thì lần này đi cái phía tây hay ngược lại. Có lần đem về cả đồng quần áo, giấy dếp, cho mình, cho chồng rồi tuần sau tôi lại đem trả những thứ thử lại không vừa ý. Những loại *cream* bôi mặt, giữ da, nước hoa cũng không thiếu trong danh sách sắm sửa của Ngọc Dung. Về nữ trang thì bà chủ nhiệm chỉ dí mũi vào những đồ giả, nhưng đeo lên người, nó lại làm đẹp và trẻ trung hơn đồ thật. Cũng có nhiều lần đi một vòng *mall* tôi cũng chẳng mua gì và về nhà với tay không. Nhưng đi bộ cả giờ trên hành lang lát đá hoa cương bóng loáng, thênh thang, mát mẻ, cũng giãn chân, giãn căng, thoải mái đầu óc, tâm can. Tôi thường thấy nhiều người mặc quần áo thể thao gọn gàng bước nhanh trên hành lang mà chẳng ghé tiệm nào. Đó là những người muốn tập thể dục bằng cách đi bộ một vòng *Shopping Mall* khi ngoài trời quá lạnh hay quá nóng.

(Còn tiếp)

NGUYỄN THỊ NGỌC DUNG

Họp Mặt Tân Niên của gia đình Trưng Vương vùng Hoa Thịnh Đốn

PHẠM XUÂN THÁI

Thấm thoát, chúng ta đã trải qua 39 cái Tết nơi xứ người. Nhìn lại 39 năm qua, cộng đồng người Việt tị nạn trên khắp thế giới đã tiến một bước rất xa. Thế hệ đầu tiên đã làm việc miệt mài để vươn lên trong xã hội mới, tạo niềm kính nể cho dân bản xứ nơi họ cư ngụ; thế hệ đầu tiên cũng đã chăm lo và gây dựng cho thế hệ thứ hai có đủ khả năng về học lực và tài năng để cùng dân bản xứ làm hưng thịnh thêm cho quê hương thứ hai của họ; họ cũng đã tạo dựng những cộng đồng người Việt tại khắp mọi nơi để tương thân, tương trợ, tranh đấu cho những bất công, áp bức, kỳ thị tại nơi họ đang sinh sống; đồng thời tranh đấu cho tự do, dân chủ, và nhân quyền tại quê nhà.

Người phụ nữ Việt đã đóng góp rất nhiều cho sự thăng tiến của cộng đồng người Việt tị nạn. Họ đã cùng chồng đi làm toàn thời gian, hoặc bán thời gian để xây dựng một đời sống vững chắc cho gia đình. Ngoài ra, họ là nội tướng trong gia đình để chăm sóc cho chồng con có bữa cơm ngon, nhà cửa ngăn nắp, kiểm soát sự học hành của các con, phụ giúp cùng chồng để đưa các con đi

học tiếng Việt, học bơi, học tennis, học piano, học võ... Khi đời sống đã tạm ổn, những ngày nghỉ cuối tuần các bà, các cô thường liên lạc bạn bè để thăm hỏi, giúp đỡ lẫn nhau, hoặc tham gia những công tác văn hóa, giáo dục, và xã hội trong cộng đồng.

Tại vùng Hoa Thịnh Đốn, bắt đầu bằng những buổi họp mặt của các cựu quân nhân, cựu học sinh, sinh viên các trường để tương thân tương trợ lẫn nhau, cùng dìu dắt nhau tiến bước trong xã hội mới; sau đó, cộng đồng người Việt tị nạn đã thành lập các tổ chức văn hóa, giáo dục, chính trị, hội Cao Niên, hội Cựu Chiến Sĩ QLVNCH, Cộng Đồng VN vùng Washington, D.C, MD, VA, các hội cựu học sinh Trưng Vương, Gia Long, Chu Văn An, Petrus Ký, La San Tabert ...

Một trong những hội có những hoạt động thường xuyên hàng năm và đóng góp rất nhiều cho những sinh hoạt cộng đồng, phải kể đến hội Cựu Học Sinh Trường Nữ Trung Học Trưng Vương. Hội đã được sáng lập bởi những lớp đàn chị như chị Hồng Thủy, Tâm Đạt, Ngọc Dung, Vân Nga, Ngọc Thanh, Thúy Diễm, và sau này có thêm các thế hệ đàn em như các cô Kiều Thu, Trúc Mai,

Phuong Nga tiếp nối các thế hệ đàn chi để điều khiển các sinh hoạt của hội. Hội Cựu Nữ Sinh Trưng Vương luôn có mặt trong các ngày Lễ Giỗ Tổ Hùng Vương, Lễ Hai Bà Trưng, Chợ Tết, Picnic Cộng Đồng... Ngoài ra hội còn có những buổi họp mặt nội bộ mỗi tam cá nguyệt, tổ chức họp mặt ngày Tết, và tham dự hoặc tổ chức Đại Hội Trưng Vương hàng năm.

Năm nay, buổi họp mặt mừng Tết Giáp Ngọ đã được hội Cựu Nữ Sinh Trưng Vương tổ chức trong vòng thân mật tại Marriott Hotel, Fairview Park, Falls Church, Virginia vào ngày Chủ Nhật 9/2/2014 vừa qua, quy tụ hơn 100 khách tham dự. Khách tham dự hầu hết là cựu Giáo Sư Trưng Vương, các cựu học sinh Trưng Vương và phu quân, và một số nhỏ thân hữu của Trưng Vương.

(Ban Tổ Chức (L-R): Trúc Mai, Kiều Thu, Thúy Diễm, Phương Nga)

Chương trình được mở đầu qua phần giới thiệu ban tổ chức, gồm: Thúy Diễm, Kiều Thu, Trúc Mai, Phương Nga. Kế tiếp là phần giới thiệu và chúc Tết các thầy cô hiện diện, gồm các giáo sư: Trần Tố Lan, Nguyễn Phương Liên, Đào Thị Hợi, Hoàng Mỹ Hiền, Nguyễn Bích Thanh. Ngoài ra, chúng tôi còn ghi nhận sự hiện diện của Giáo Sư Nguyễn Ngọc Bích, Trần Quang Quyên, Phạm Trọng Lệ, và Phạm Hiếu Tâm trong buổi họp mặt đầu Xuân này.

Sau đó là bữa ăn trưa rất thịnh soạn và ngon miệng do đầu bếp của Marriott Hotel đảm trách. Sau bữa ăn trưa là phần văn nghệ rất đặc sắc do các chị Trưng Vương, Rể Trưng Vương, và một số thân hữu trình diễn bao gồm: hợp ca, tam ca, đơn ca qua phần đệm đàn piano và keyboard của Bùi Quang Hiền, Bùi Quang Dũng, trưởng nam và thứ nam của ông bà Bùi Cửu Viên & Hồng Thủy.

Tiệc Mừng Xuân của Hội Cựu Nữ Sinh Trưng Vương đã mang lại cho khách tham dự những giây phút thoải mái và ấm cúng qua tình thầy trò, tình đồng môn, và tình bằng hữu. Buổi họp mặt chấm dứt lúc 4 giờ chiều cùng ngày.

Ngoài trời, nắng Xuân nhẹ tỏa trên mái tóc Trưng Vương ngày nào; những nụ hoa Anh Đào vừa chớm nở, xôn xao, nhẹ rung trong gió. Kia, mùa Xuân lại đến trong lòng người viễn xứ.

Phạm Xuân Thái tường thuật
Photos: Nhất Hùng

PHÁT HÀNH CỔ THƠM 65, 12/15/2013

Hình ảnh: **Phạm Văn Tuấn** và **Nguyễn Quốc Khải**

Nghệ Sĩ Kim Phụng, Nhà Văn Cung Thị Lan, Nguyễn Thị Ngọc Dung, Trương Anh Thụy và Ca Sĩ Kiều Nga.

Thi, nhạc sĩ Phan Khâm, Lý Hiểu, Vũ Hối, Cao Nguyên, Vĩnh Điện và Phan Ngọc

Thái Phương, Ngọc Dung, Ý Nguyên, Ngô Tăng Giao, Nguyễn Ngọc Bích,
Trương Anh Thụy, Đèo Văn Sách, Phạm Văn Tuấn..

Ý Anh, Phạm Trọng Lệ, Vũ Hối, Nguyễn Quốc Khải

Kim Phụng, Cung Thị Lan, Ý Nguyên, Trương Anh Thuy,
anh chị Nguyễn Văn Thành, Bùi Thanh Tiên, Ngô Tăng Giao, Nguyễn Ngọc Bích.

Nhạc Sĩ Nguyễn Tường Vân, Nhà Văn Nguyễn Lâm, Ý Nguyên và Phan Khâm.

Nhà Thơ Phan Khâm, giới thiệu Thư Hoạ sĩ Vũ Hôi
trao tặng thư họa kỷ niệm cho Thái Phượng

Thái Phượng, Cung Lan, Cao Nguyên, Đăng Nguyên, Ngọc Dung, Phan Khâm.

Ngô Tăng Giao, Vũ Anh Thanh, Thái Phượng, Ngọc Dung, Trương Anh Thụy.

Kiều Nga, Ngọc Dung, Bùi Thanh Tiên, Thái Phượng, Ý Nguyên, Lan Hương, Phạm Trọng Lệ đồng ca “Ly Rượu Mừng”.

SOVEREIGN REALTY, INC.,

3907 ANNANDALE RD., ANNANDALE, VA 22003
TEL: 703-941-3650 FAX: 703-941-4692

CELL: (703) 598-6374

DIANA NGUYEN

ASSOCIATE BROKER

NVAR, TOP PRODUCER

MEMBER OF MILLION DOLLAR PRESIDENT'S CLUB

NVAR, MULTI-MILLION DOLLAR SALES CLUB

CHUYÊN VIÊN ĐỊA ỐC NHIỀU NĂM KINH NGHIỆM

UY TÍN, KÍN ĐÁO, TẬN TÂM

SẼ GIÚP QUÝ VỊ HÀI LÒNG VỀ NHU CẦU ĐỊA ỐC

BÁC SĨ

NGUYỄN QUỐC QUÂN

CHUYÊN MÔN NỘI KHOA VÀ LÃO KHOA

4217 Evergreen Lane

Annandale, Va 22003

(703) 354-2629

KHÁM BỆNH MỖI NGÀY THEO GIỜ HẸN

Quý vị thương mến văn phong nhà thơ, nhà văn nữ gốc Nam kỳ Lục Tỉnh
Kính mời quý vị tìm đọc những tác phẩm

ĐÃ PHÁT HÀNH

Dư Thị Diễm Buồn

THI TẬP

*Nỗi Lòng Người Em Nhỏ *Một Thoáng Hương Xưa
*Những Ngày Xưa Thân Ái *Quê Hương Ngày Em Lớn
*Nỗi Lòng Người Đi *Muôn Thuở Ân Tình

TRUYỆN DÀI & TẬP TRUYỆN NGẮN

*Chân Trời Hạnh Phúc *Trong Lâu Đài Kỷ Niệm *Xa Bến Thiên Đường
*Ngoài Ngưỡng Cửa Chiêm Bao *Vén Màn Sương Áo Mộng
*Một Góc Trời Thôn Dã *Thời Biển Lặng Sông Trong
*Những Chặng Đường Tôi Đã Đi Qua *Trăng Sáng Miền Quê Ngoại
*Màu Tím Hoa Lục Bình *Hương Cau Quê Mẹ
*Bóng Ai Thấp Thoáng Trong Sương *Trên Nẻo Đường Quê
* Xứ Lạ Tình Quê * Niềm Thương Nỗi Nhớ * Nghĩa Nặng Tình Sâu * Phương Tím

Tập Thơ Phổ Nhạc

Nhạc sĩ: Thông Đạt-Văn Giảng, Võ Tá Hân, Hiếu Anh

Những tình khúc thơ phổ nhạc CD

*Con Đường Xưa Mưa Bay *Uớp Hồng Tuổi Ngọc
(Thơ: Dư Thị Diễm Buồn, Nhạc: Thông Đạt-Văn Giảng)

Những tình khúc ngâm thơ CD

*Một Thoáng Hương Xưa *Những Ngày Xưa Thân Ái
*Uớp Hồng Tuổi Ngọc *Một Góc Trời Thôn Dã

Địa chỉ liên lạc:

DƯ THỊ DIỄM BUỒN

ĐT: (530) 822 5622 - Email: dtdbuon@hotmail.com

7260 Arlington Blvd., (Route 50) Falls Church, VA 22042; Tel. 703-573-6000

- Nhà Hàng Trung Hoa lịch sự, sang trọng và rộng lớn vào bậc nhất trong vùng.
- 600 chỗ ngồi dành cho tiệc cưới, hỏi. Sân nhảy đẹp, rộng rãi.
- Nhà hàng đã dành ra một ngân khoản lớn để có được một dàn đầu bếp thượng thặng phục vụ quý khách.
- Thức ăn trứ danh, hợp khẩu vị người Việt.
- Ngoài ra còn có Lunch và Dinner Buffet cả 7 ngày trong tuần.
- Mời quý khách ghé qua để thưởng thức và chứng kiến về những thay đổi đặc biệt của chúng tôi.
- Quý vị cần đặt tiệc cưới, xin vui lòng liên lạc với Ban Quản Lý Nhà Hàng Harvest Moon càng sớm càng tốt.
- Hiện giờ chúng tôi đã nhận tiệc cưới cho năm 2010 & 2011.

Super buffet mỗi ngày

- Lunch: \$7.95
- Dinner: \$9.95

Mở cửa 7 ngày trong tuần

- Sun - Thur: 11:30 - 10:00pm
- Fri - Sat: 11:30 - 11:00pm

TRÂN TRỌNG KÍNH MỜI

PHIẾU MUA/GIA HẠN/QUẢNG CÁO
(SUBSCRIPTION & ADVERTISEMENT FORM)

Họ và tên (Reader's Name): .....

Địa chỉ (Address): .....

.....

Phone, Fax, Email: .....

Ngày đặt mua (Order date): ..... Từ số (From issue #):..... tới số (To issue #):.....

Kèm theo chi, ngân phiếu số (Enclosed check, money order #) .....

Số tiền (US dollar amount) \$ .....

GIÁ MỘT NĂM BÁO CỔ THƠM

PRICE 1 YEAR, 4 ISSUES

Nội địa Hoa Kỳ: US \$35.00 [ ] - Gia Nã Đại (In USA & Canada): US\$40.00 [ ]

Úc, Á và Âu Châu (Australia, Asia & Europe): US \$50 [ ]

GIÁ QUẢNG CÁO TRẮNG ĐEN MỖI SỐ

trên Tam cá nguyệt san Cổ Thơm (7 x 8.5")

1/2 trang trong: US \$30.00 [ ]

1 trang trong: US \$60.00 [ ]

Trang trong bìa trước: US \$100.00 [ ]

Trang trong bìa sau: US \$100.00 [ ]

Dùng ngân phiếu, lệnh phiếu Mỹ kim, xin ghi trả và gửi về
(Check payable in US dollars to Cothom Foundation; send to):

COTHOM FOUNDATION

11623 CHAPEL CROSS WAY

RESTON, VA 20194

QUÝ VỊ ĐỘC GIẢ MUA BÁO DÀI HẠN, QUÝ THÂN CHỦ QUẢNG CÁO LÀ ÂN NHÂN YẾM
TRỢ TAM CÁ NGUYỆT SAN VĂN HỌC CỔ THƠM.

Giá báo: US\$7.00